

Informace o plánovaném rozšíření hnědohelného dolu Turów a o souvisejících aktivitách Libereckého kraje od roku 2015

duben 2015

MŽP ČR **obdrželo informaci** od Polské republiky o Pokračování těžby ložiska hnědého uhlí Turów. Předmětem záměru je vymezení nového dobývacího prostoru ložiska hnědého uhlí Turów o celkové ploše 3.432,3 ha na kterém má probíhat těžba po skončení platnosti stávající koncese (do 30. 4. 2020). V rámci nově vymezeného dobývacího prostoru dojde k posunu dobývky JV směrem do vzdálenosti cca 150-200 m od státní hranice České republiky.

Dotčenými obcemi LK jsou města Frýdlant, Hrádek nad Nisou, Chrastava, obce Bílý Kostel nad Nisou, Bulovka, Černousy, Dětřichov, Habartice, Heřmanice, Chotyně, Kunratice, Mníšek, Oldřichov v Hájích, Pertoltice, Višňová.

Liberecký kraj z důvodů velkých rizik ztráty podzemních vod a zdrojů pitné vody navrhnul předložený návrh odmítnout, avšak požadoval jeho mezinárodní posuzování vlivů na životní prostředí. Krajský úřad LK požadoval mezistátní posuzování záměru. Kraj požadoval v následně předkládané dokumentaci navrhnout opatření k eliminaci, minimalizaci či kompenzaci existujících a předpokládaných negativních dopadů záměrů pro dotčené obce na území ČR. Tyto postoje byly uplatněny u MŽP, jako příslušného správního úřadu pro mezistátní posuzování záměru.

22. květen 2015

MŽP ČR deklarovalo účast ČR v mezistátním posuzování vlivů na životní prostředí a upřesnilo požadavky na rozsah následně předkládané dokumentace vlivů záměru na životní prostředí. Za nejzávažnější vlivy označilo ohrožení podzemních vod, vliv na povrchové vody, zvýšení prašnosti, dopad na stabilitu svahů, dopad na krajinný ráz – modelace nových odvalů.

27. květen 2015

společné jednání zástupců dotčených samospráv a LK, kteří se shodli na tom, že největší rizika záměru směřují do oblasti ochrany podzemních vod. **V případě ztráty podzemní vody je nutné řešit náhradní zdroje zásobování pitnou vodou. Tato kompenzační opatření je potřeba definovat a vyčíslit jeho náklady ještě před následným krokem v procesu posuzování vlivů na ŽP.**

Zjednání vyplynulo: záměr v detailu projednat se SVS a.s, a FVS a.s., na úrovni Mikroregionu Frýdlantsko, na MŽP, v rámci Euroregionu Nisa, vyjednat rozšíření monitoringu kvality ovzduší z el. Turów, vytvořit mapu vrstev podzemní vody v Trojmezí.

9. červen 2015

jednání na MŽP: MŽP přislíbilo u České geologické služby objednat supervizi ke zjištění náhrady škody, podle platné dohody mezi ČR a PL pro spolupráci na hraničních vodách – jednání s polskou stranou – září 2015: ČR požaduje vymezení společného česko-polského přeshraničního vodního útvaru. Saský zemský úřad doporučil LK jednání se saským báňským úřadem SOBA ve Freibergu.

červen 2015

Severočeská vodárenská společnost a.s. a Frýdlantská vodárenská společnost a.s. připravují studii opatření k zajištění dodávek pitné vody pro obyvatele Frýdlantska, Hrádecka a Chrastavska.

červenec 2015

písemný dotaz hejtmana LK na MŽP (Ing. Dolejský), zda na základě studie spol. Aquatest z roku 2013 zpracuje účelovou studii se zhodnocením dopadu těžební činnosti na území ČR a vymezením náhrady škod, které pokračováním těžební činnosti vzniknou. Studie by byla podkladem i pro jednání s polskými samosprávami, ústředními orgány, s provozovatelem dolu. LK nabízí spolufinancování této studie.

13. listopad 2015

oznámení SVS a.s. o dokončené studii proveditelnosti **Posouzení dopadů plánovaného rozšíření dolu Turów na zásobování pitnou vodou a likvidaci odpadních vod na území ve správě SVS, a.s. a FVS a.s. a návrh souvisejících opatření – autor Vodohospodářský rozvoj a výstavba a.s.**

Studie byla vypracována s ohledem na stávající zkušenosti, kdy v důsledku těžby došlo k radikálnímu snížení hladiny podzemní vody o desítky m v ploše deprese až 40 km² a dále došlo ke ztrátě vodnosti toků Smědé, Oldřichovského a Václavického potoka. Úkolem studie bylo navrhnout zatěžovací stavy s ohledem na uvažované rozšíření dolu. Zároveň byla navržena opatření, spočívající ve vybudování propojeného systému vodovodů, posílení a rekonstrukci úpravny vody (Bílý Potok, Machnín). Pro zátěžový stav II. je navrženo využití povrchové vody akumulované ve vodních nádržích v Jizerských horách a pro oblast Chrastava – Hrádek je navrženo posílení vodojemů a rekonstrukce úpravny vody v Machníně. Dále jsou navrženy rekonstrukce rozvodů vody. V oblasti likvidace odpadních vod je navržena výstavba kanalizačních sítí a ČOV (ČOV Višňová, zkapacitnění ČOV Hrádek a ČOV Chrastava). Odhad investičních nákladů – 2.136 mil. Kč (bez DPH).

19. listopad 2015

jednání MŽP (vládního zmocněnce pro vodohospodářské otázky na hraničních vodách s Polskou republikou) + **firmy Aquatest + KÚ LK na Regionální správě vodního hospodářství ve Wroclavi s účastí Generálního ředitelství ŽP Polska, Státní geologický institut, zástupců dolu Turów** – oznámení záměru se týkalo prodloužení termínu těžební koncese. ČR uplatnila požadavky na informace z polského území: geologické a hydrogeologické zprávy, na tvorbu hydrogeologického modelu, údaje o čerpání podzemní vody, o ustálených hladinách podzemní vody, rozsah aktualizované plánované těžby pro budoucí rozšíření, informace o plánované hydraulické bariéře. Zúčastnění se shodli na předávání informací. 8. ledna 2018 byly požadavky písemně zformulovány a zaslány polské straně.

20. leden 2016

projednání závěrů studie Posouzení dopadů plánovaného rozšíření dolu Turów na zásobování pitnou vodou a likvidaci odpadních vod na území ve správě SVS, a.s. a FVS a.s. a návrh souvisejících opatření pro zátěžový stav I., a II. za účasti MZV, MŽP, LK, samospráv obcí – vysvětlení dotčení vodního útvaru, mezinárodní právo, návrhy financování opatření ze zdrojů ČR – nutné jednání s premiérem vlády ČR (hejtman LK), jednání s polskou stranou (MŽP) o prosazení kroků, aby k ovlivnění vodního útvaru nedošlo

březen 2016

ustanovení česko-polské skupiny expertů v rámci Česko-polské komise pro hraniční vody – pravidelné setkávání a předávání odborných informací z měření a projektů a předání informace vládám. Za ČR zastoupena Českou geologickou službou – první jednání 13. dubna 2016, následná čtvrtletní až pololetní pracovní jednání, řešící předání hydrogeologických dat, informací o postupu zpracování dokumentace EIA (environmental impact assessment, vyhodnocení vlivů na životní prostředí), jedním z výstupů bude vypracování projektu Českou geologickou službou – vytvoření a doplnění sítě měření, vypracování HG modelu proudění podzemních vod, cílem je zajistit geologicko-hydrologické podklady pro jednoznačné určení míry vlivu těžby v Turóvu na podzemní a i povrchové vody na Frýdlantsku a Hrádecku, zmírnit její dopady a určit možná nápravná opatření.

30. březen 2016

česko-polské setkání MŽP Praha, pracovní skupina k otázkám EIA: česká strana vyčíslila projekty na zabezpečení vodohospodářské infrastruktury pro cca 30 tis. obyvatel za 2-3 mld. Kč. Požadavek české strany na zajištění opatření tak, aby nedošlo k úbytku vody. Dokumentace EIA by měla být dokončena cca v roce 2015. Polská strana se vyjádřila, že na

dokumentaci vlivů na ŽP se pracuje – budou zohledněny závěry expertní skupiny. **Pokles podzemní vody o 20 m koncem 80. let – při přetěžení Poludňového zlomu.**

květen 2016

vyčlenění finančních prostředků z Fondu ochrany vod Libereckého kraje na projekční přípravu posílení zásobování pitnou vodou dotčené oblasti (Hrádek-Václavice, Chrastava – Horní Vítkov, Bulovka, Dětrichov, Frýdlant – opatření na stávajících sítích).

13. červen 2016

Liberecký kraj iniciuje jednání na MŽP a požaduje vytvořit pracovní skupinu na vládní úrovni za se svojí účastí. Kraj požaduje financování opatření v důsledku těžby z českých zdrojů, MŽP doporučuje využití Operačního programu Životní prostředí, poskytlo informace o jednání česko-polské expertní skupiny – výměna informací – za českou stranou pověřena Česká geologická služba, závěrem návrh ze studií Vodohospodářského rozvoje a výstavby poskládat soubor nejpotřebnějších opatření: předložit vládě ČR, **postoj vůči polské straně: při nedodržení zákonů a směrnic EU – řešit přes Komisi EU.**

30. září 2016, 22. prosinec 2016

pracovní setkání skupiny expertů (Skupina Turów) – předání dat, dokumentace EIA nebude do konce roku 2016 vypracována, prezentace zpracovávaného hydrogeologického modelu polskou stranou, uplatněn požadavek na odbornou exkurzi do dolu Turów.

9. únor 2017

2. jednání vládní pracovní skupiny k problematice vlivu dolu Turów: shrnutí předaných dat od polské strany, aktuální stav projektu České geologické služby. Úkolem je zajistit geologicko-hydrologické podklady pro určení míry vlivu těžby dolu Turów na podzemní i povrchové vody na Frýdlantsku a Hrádecku, posoudit reálnost technických opatření, doplnění monitorovací sítě, hodnocení projevů těžby uhlí a v případě negativních dopadů vytvořit podklad pro návrh nápravných opatření.

V případě negativního dopadu rozšíření těžby dolu Turów bude česká strana požadovat kompenzace pro zajištění náhradních zdrojů pitné vody pro dotčené oblasti. Byla projednána projekční příprava dokumentace na I. Zatěžovací stav – zapojení obcí, vodárenských společností a LK. Vláda ČR bude požádána o uvolnění finančních prostředků ze státního rozpočtu pro pokrytí přípravy celého projektu (150 mil. Kč) na základě podkladů vodárenských společností. Byly projednány informace od polské strany. Dokumentace EIA bude vyhotovena na přelomu 1. a 2. čtvrtletí 2017.

MŽP – ministr Brabec – pro tisk deklaroval potřebu projektové přípravy opatření na zajištění zdrojů pitné vody pro obyvatele na českém přilehlém území k dolu Turów. Deklaroval přípravu společného materiálu s MZV do vlády ČR (cca do 1 měsíce) k rozhodnutí o finanční podpoře (společně vodárenské společnosti, stát a LK) výše podpory první desítky miliónů Kč – max. 150 mil. Kč.

23. únor 2017

zasedání Výboru životního prostředí a zemědělství Libereckého kraje – projednání studie Posouzení dopadů plánovaného rozšíření dolu Turów na zásobování pitnou vodou a likvidaci odpadních vod na území ve správě SVS, a.s. a FVS a.s. a návrh souvisejících opatření a informace o projektu České geologické služby *Turów 2017-2020*. Projednán záměr Povodí Labe s. p. *Převod Jeleního potoka do přehrady Josefův Důl*.

březen 2017

LK finančně podpořil projekt Rekonstrukce úpravny vody Bílý Potok (zvýšení výkonu, výstavba vodojemů a rekonstrukce technologie úpravy vody) částkou 30 mil. Kč (15 mil. Kč v roce 2017, 15 mil. Kč v roce 2018)

červen 2017

intervence hejtmána LK na MZe a MŽP o podporu financování opatření snižující negativní dopady činnosti dolu Turów

28. srpen 2017

3. jednání vládní pracovní skupiny k problematice vlivu dolu Turów: informace o jednání expertní Skupiny Turów (příští jednání září 2017), informace o projektu ČGS – financování prostřednictvím SFŽP Státní fond životního prostředí ČR, důrazná iniciace LK k předložení finančního dokumentu Návrh dalšího postupu ve věci řešení dopadů plánovaného rozšíření těžby dolu Turów na české území (souhrnné informace + žádost o uvolnění finančních prostředků ze státního rozpočtu na financování inženýrsko-projektové přípravy vodárenských společností pro spolehlivé dodávky pitné vody a bezpečnou likvidaci odpadních vod v dotčeném území)

2. polovina 2017

Liberecký kraj – založena pracovní skupina Vláhové poměry Frýdlantského výběžku (členy: LK, FVS a.s, Lesy ČR, AOPK ČR, Mikroregion Frýdlantsko, Povodí Labe s. p., Pozemkový úřad pro LK): byla vydefinována její činnost: rozvíjet aktivity k posílení hydrologických funkcí a vodohospodářské soběstačnosti Frýdlantského výběžku: 1. krokem je rešerše dostupných dokumentů.

2017

LK zadal studii analyzující stav a navrhuující opatření k posílení hydrologických funkcí v povodí Václavického potoka (povodí, které je poblíž státních hranic s Polskou republikou a je přímo dotčené těžbou uhlí Turów).

13. prosince 2017

exkurze do dolu Turów za účasti zástupců LK a KÚ LK – představení záměru rozšíření těžby PGE Turow, představení plánovaného preventivního opatření: HG bariéra v délce cca 1 km podél česko-polské hranice.

19. leden 2018

LK dopisem hejtmana urguje projednání státní podpory na přípravu opatření, která sníží dopady těžební činnosti dolu Turów, na vládní úrovni

13. březen 2018

výjezdní pracovní zasedání vlády ČR v Libereckém kraji: diskutované téma: podpora státu na financování opatření k řešení dopadů plánovaného rozšíření těžby polského hnědouhelného dolu Turów na českém území – příslib projednání na nejbližším řádném jednání vlády ČR. Ministrem ŽP R. Brabcem byla podána informace o vyčlenění 60 mil. Kč – zástupci LK tuto částku vnímají jako I. etapu slíbené státní podpory.

21. březen 2018

Vláda ČR přijala usnesení č. 184 k návrhu opatření k řešení dopadů plánovaného rozšíření těžby polského hnědouhelného dolu Turów na českém území, kterým uložila MZV vytvořit nový dotační podprogram v rámci stávajícího programu Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II v termínu do 30. dubna 2018.

16. duben 2018

4. jednání vládní pracovní skupiny k problematice vlivu dolu Turów: byly projednány informace z Česko-polské komise pro hraniční vody – do roku 2020 bude realizována podzemní bariéra (900 m dlouhá, 100 m hluboká) k izolaci kolektoru, ze kterého je odebírána podzemní vody pro jímací území Uhelná (ČR), informace z exkurze geologů do dolu Turów, informace o projektu ČGS, postoj zástupců měst a obcí LK a zástupců LK: nutnost zajištění financování nedostatku pitné vody na českém území vlivem těžby dolu Turów státem a polskou stranou, informace o postupu zpracování dokumentace EIA na záměr rozšíření těžby (předložení dokumentace není vázáno zákonným termínem) a o SEA k změně územního plánu obce Bogatynia – požadavek MŽP na mezistátní konzultace, informace o materiálu a vládním usnesení č. 184 týkajícího se financování projektové a inženýrské přípravy opatření na zajištění pitné vody

31. květen 2018

vyhlášen dotační program 129 300 Ministerstva zemědělství „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací i s rozšířením o podprogram 129 304 určený k podpoře projektové a inženýrské přípravy navržených opatření pro zajištění nových zdrojů pitné vody pro obyvatele ČR v přílehlé oblasti k území těžby dolu Turów (Hrádecko, Chrastavsko, Frýdlantsko) v případě dalšího ovlivnění podzemních a i povrchových vod. Ministerstvo zemědělství ČR je připraveno uvedená opatření podpořit v letech 2018-2021 a vyčlenilo na daný účel částku ve výši 60 mil. Kč. Příjemci dotace jsou Frýdlantská vodárenská společnost a.s. a Severočeská vodárenská společnost a.s. Maximální možná podpora ze státního rozpočtu je poskytována ve výši 70 % způsobilých výdajů.

19. duben 2018

zasedání Výboru zemědělství a životního prostředí – představení aktuálního stavu projektu ČGS Turów – ten byl následně představen **v září 2018 na besedě s občany ve Frýdlantu.**

I. pol. 2018

Liberecký kraj zadal zpracování rešerše dokumentů řešících retenční opatření a posílení hydrogeologických funkcí na území Frýdlantského výběžku, dále zadal rozpracování Analýzy vláhových poměrů na území povodí Václavického potoka formou vybraných opatření do fáze zadávací studie, dále zadal Analýzu vláhových poměrů zlepšující hydrologické funkce na vlastních pozemcích LK, svěřených do správy Střední školy hospodářské a lesnické Frýdlant.

6. září 2018

projednání spoluúčasti měst a LK a vodárenských společností na vyhlášeném dotačním podprogramu MZV 129 304 za účasti zástupce MZV, který deklaroval možnost úpravy – zvýšení % výše podpory

30. říjen 2018

Liberecký kraj usnesením zastupitelstva deklaroval kofinancování projektové a inženýrské přípravy navržených opatření určených k řešení dopadů plánovaného rozšíření těžby dolu Turów s finanční spoluúčastí LK na 1/3 vlastního podílu žadatele (vodárenské společnosti) maximálně do výše 10 % ze způsobilých výdajů projektu. Maximální celková alokace Libereckého kraje bude za těchto podmínek do výše 8,6 mil. Kč. V současné době vodárenské společnosti pracují na zadání projektových dokumentací.

Zastupitelstvo LK pověřilo hejtmana LK Martina Půtu jednáním o míře podpory s ministrem zemědělství a předsedou vlády ČR.

srpen 2019 předložena dokumentace v rámci mezistátním posuzování, LK se účastnil mezistátních konzultací v říjnu 2019 (Wroclaw).

15. listopadu 2019 MŽP vydalo nesouhlasné Stanovisko České republiky k Pokračování těžby ložiska hnědého uhlí Turów.

květen 2019 uzavřena smlouva o spolupráci ve věci o poskytování právních služeb ve věci dolu Turów mezi LK a spol. Frank Bold Advokáti.

24. červen 2019 podán návrh LK u Dolnoslezského vojvodského úřadu ve Vratislavi na zrušení usnesení rady města Bogatynia ze dne 28. května 2019 o přijetí změny územního plánu města Bogatynia – povrchová plocha hnědouhelného dolu Turów v oblasti obce Opolno-Zdroj.

srpen 2019 LK objednal měření hluku v Oldřichov na Hranicích, Uhelná.

17. září 2019 informační setkání v Chotyni se zástupci PGE GiEK S.A., města Bogatynia, města Zgorzelec a starostů obcí a měst na území ČR a hejtmana LK a další veřejností týkající se pokračování těžby ložiska hnědého uhlí Turów.

19. září 2019 veřejné projednávání v polské Bogatyni se zástupci PGE GiEK S.A., města Bogatynia, města Zgorzelec a starostů obcí a měst na území ČR a hejtmana LK a další veřejností týkající se pokračování těžby ložiska hnědého uhlí Turów.

26. září 2019 seminář o negativním vlivu záměru rozšíření těžby dolu Turów ve Výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a ŽP Senátu ČR.

listopad 2019 Liberecký kraj podal ve spolupráci s 10 obcemi a Greenpeace petici k Evropskému parlamentu za záchranu pitné vody v česko-polsko-německém pohraničí, pod kterou se podepsalo přibližně 13.000 občanů.

17. prosinec 2019 podání přihlášky LK do řízení o posouzení vlivů na ŽP (rozšíření dolu) v Polsku, podání stížnosti LK proti usnesení rady města Bogatynia ze dne 28. 5. 2019 o přijetí změny územního plánu města Bogatynia, podání podnětu k Evropské komisi ve věci porušení práva EU v souvislosti s rozšířením dolu Turów.

21. leden 2020 Regionálním ředitelstvím ochrany ŽP ve Vratislavi bylo vydáno environmentální rozhodnutí k záměru pokračování těžby dolu Turów.

únor 2020 bylo jménem LK podáno odvolání proti environmentálnímu rozhodnutí vydanému v rámci řízení o posouzení vlivů na životní prostředí.

březen/duben 2020 Evropská komise zahájila proceduru „Pilot“ – neformální ověření skutečností svědčících o porušení práva EU – schůzka zástupců LK se zástupci Komise a následné doplnění stížnosti kraje o nové skutečnosti.

březen 2020 Polsko vydalo rozhodnutí o vydání koncese k další těžbě v dole Turów, kterým byla těžební činnost prodloužena o dalších 6 let (bez procesu EIA).

květen 2020 LK (společně s EKO-UNIA, Greenpeace, nadace Greenpeace Polska, nadace Frank Bold, obce Hrádek nad Nisou v České republice a Greenpeace Česká republika) žaloba na rozhodnutí generálního ředitele ochrany životního prostředí, ponechávající v platnosti rozhodnutí oblastního ředitele ochrany životního udělující okamžitou platnost jeho vlastního rozhodnutí definujícímu environmentální podmínky realizace záměru: Pokračování v exploataci hnědohelného ložiska „Turów“.

2019/2020 spolupráce na stanovení monitorovací sítě pohybů terénu (DIAMO s. p.).

30. září 2020 podán ke Komisi EU podnět ohledně porušení unijního práva Polskem.

13. listopadu 2020 proběhlo v Bruselu slyšení před Komisí, která se mimo jiné dotazovala na možnost smírného vyřešení sporu. V této souvislosti proběhlo následně několik bilaterálních jednání s Polskem.

17. prosince 2020 vydala Komise odůvodněné stanovisko, v němž potvrdila většinu vytýkaných porušení unijního práva.

od května 2021 účast LK na přípravě dohody mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o spolupráci při řešení dopadů těžby.

od ledna 2021 probíhala další jednání s Polskem ohledně smírného vyřešení sporu.

12. února 2021 byla ve Varšavě polským zástupcům předána **konkrétní nabídka na smírné vyřešení sporu**. Ministr zahraničních věcí Petříček předal v Polsku seznam podmínek, jejichž splněním by se obě strany vyhnuly žalobě k Soudnímu dvoru EU.

22. února 2021 Na jednání vlády ČR schváleno podání žaloby spolu s předběžným opatřením. Na návrh Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva životního prostředí Česko podá žalobu na Polsko v souvislosti s rozšiřováním těžby hnědouhelného dolu Turów.

21. května 2021 Soudní dvůr žádosti o **předběžné opatření vyhověl** a nařídil Polsku bezodkladné pozastavení těžby.

24. května 2021 česko-polské jednání na Krajském úřadě Libereckého kraje. Zástupci MŽP, MZV, Úřadu vlády, polský maršálek, Ministerstvo státního majetku PL a viceprezidentka PGE. **Návrh na uzavření bilaterální smlouvy.**

Od 17. června 2021 jednání s Polskem o uzavření dohody.

7. června 2021 Českou republikou podáno k Soudnímu dvoru návrh na uložení penále.

9. června 2021 Evropská komise se **zapojí do žaloby na Polsko**, kterou Česká republika podala k Soudnímu dvoru EU kvůli rozšiřování těžby v polském uhelném dole Turów.

20. září 2021 ráno – česko-polské jednání v Hrádku nad Nisou, potvrzení snahy se dohodnout. Michal Kurtyka, Cezary Przybylski, M. Chorowski, S. Bartowski, starostové dotčených obcí a zástupce FVS a.s.

20. září 2021 Evropský soudní dvůr českému návrhu vyhověl a uložil Polsku penále 500 tisíc EUR za každý den pokračující těžby (penále se počítá od 20. září 2021 a je příjmem rozpočtu Unie).

24. září 2021 První česko-polské expertní jednání po rozhodnutí Soudního dvora EU, který 20. září rozhodl o sankcích pro Polsko, jež i nadále pokračuje v těžbě.